

Διακριτική ματιά στη ζωή ιστορικών ζευγαριών

Μια «άλλη» μελέτη της νεότερης Ελλάδας

ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ
**Ζευγάρια που έγραψαν
 την ιστορία της Ελλάδας**
 εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2019

Του **ΙΑΚΩΒΟΥ Δ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ***

Η ιστορία χορεύει με τη λογοτεχνία. Σύμφωνα με όσα η ίδια η Λένα Διβάνη αναφέρει, αυτός ήταν ο στόχος όταν έγραφε τη μελέτη της για τα ζευγάρια που έγραψαν την ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Οκτώ περιπτώσεις, όμοιες αλλά και διαφορετικές μεταξύ τους, εκείνες της Μαντώ Μαυρογένους και του Δημητρίου Υψηλάντη, του Οθωνα και της Αμαλίας, του Χαρίλαου και της Σοφίας Τρικούπη, του Γεωργίου Παπανδρέου και της Κυβέλης, του Ιωάννη Δραγούμη, της Πηνελόπης Δέλτα και της Μαρίας Κοτοπούλη, του Ελευθερίου Βενιζέλου και της Ελένας Σκυλίτση, του Παύλου και της Φρειδερίκης, του Νίκου Μπελογιάννη και της Έλλης Παππά, αναβλύζουν μέσα από τη γραφίδα της Διβάνη και παρουσιάζονται μπροστά μας με

όλα τους τα χαρακτηριστικά, τα γοητευτικά και τα αδύναμα στοιχεία του χαρακτήρα τους.

Ο ανεκπλήρωτος έρωτας της δυναμικής Μαντώ Μαυρογένους με τον Δημήτριο Υψηλάντη, δύο ήρωες που ποτέ δεν τιμήθηκαν όσο τους έπρεπε. Η πληθωρική Αμαλία και ο αναποφάσιτος Οθωνας, που λάτρεψαν τελικά την Ελλάδα. Οι «αδελφές ψυχές» του Χαρίλαου και της Σοφίας Τρικούπη, με τη σεμνή και διακριτική παρουσία τους, την τόσο αταίριαστη με τη θορυβώδη και λαϊκιστική ελληνική πραγματικότητα της εποχής, ο γοητευτικός και χειμαρρώδης «Γέρος της Δημοκρατίας» ανάμεσα στη σεμνή αρχοντοπούλα Σοφία Μινέκο και την ντίβα του ελληνικού θεάτρου Κυβέλη. Ο ρομαντικός πατριώτης Ιωάννης Δραγούμης και οι γυναίκες της ζωής του, η «εύθραυστη» Πηνελόπη Δέλτα και η «βασιλίσσα της υποκριτικής τέχνης» Μάρικα Κοτοπούλη. Ο χαρισματικός Ελευθέριος Βενιζέλος και η εκρηκτική σχέση του με τη Χιώτισσα αριστοκράτισσα Ελένα Σκυλίτση, που

Η «εύθραυστη» Πηνελόπη Δέλτα ήταν μία από τις γυναίκες που σημάδεψαν τη ζωή του ρομαντικού Ιωάννη Δραγούμη.

Η Διβάνη απέχει συνειδητά από τη «λογική της κλειδαρότρυπας». Αντιθέτως, με υποδειγματική ευαισθησία για τους ανθρώπους αναπλάθει μαεστρικά τα στοιχεία του βίου τους.

του άνοιξε τις πόρτες στα σαλόνια της αγγλικής ανώτερης τάξης και της διεθνούς διπλωματίας. Ο μετριοπαθής βασιλιάς Παύλος και το «αγοροκόριτσο» από τη Γερμανία, η πανταχού παρούσα βασίλισσα Φρειδερίκη. Τέλος, ο άνθρωπος με το γαρίφαλο, ο κομμουνιστής επα-

ναστάτης Νίκος Μπελογιάννης και η ανυποχώρητη Ελλην Παππά.

Δεν ήταν εύκολος ο στόχος της Διβάνη, όχι μόνο γιατί ο όγκος του υπάρχοντος υλικού για τα βιογραφούμενα πρόσωπα είναι τεράστιος και ως εκ τούτου θα έπρεπε να ζυγίσει και να επιλέξει με μεγάλη προσοχή το σημαντικό από το επουσιώδες, αλλά κυρίως γιατί η εμπέδωση των συγκεκριμένων απόψεων είναι τόσο μεγάλη που εύκολα κανείς θα μπορούσε να καταφύγει σε μια τετριμμένη αναπαραγωγή του μύθου τους ή το αντίστροφο, σε μια λογική αποδόμησης τους, χαϊδεύοντας τον αναγνώστη με στοιχεία πικάντικα για την προσωπική τους ζωή.

Σε μια τέτοια περίπτωση θα είχε καταφέρει κανείς αναμφίβολα να συγκεντρώσει πάνω του τα

φώτα της δημοσιότητας, αλλά δεν θα είχε προσφέρει καλές υπηρεσίες ούτε στην ιστορία ούτε στη λογοτεχνία. Η Διβάνη δεν το κάνει αυτό, απέχει συνειδητά από τη «λογική της κλειδαρότρυπας». Αντιθέτως, με υποδειγματική ευαισθησία για τους ανθρώπους και τα πάθη τους αναπλάθει μαεστρικά τα στοιχεία του βίου τους, χαρίζοντάς μας μια απολαυστική περιήγηση στην ιστορία των δύο αιώνων του νεοελληνικού εθνικού κράτους. Γιατί οι πρωταγωνιστές της Διβάνη, κακά τα ψέματα, επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση του ελληνικού κράτους και έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον να γνωρίζουμε γι' αυτούς όσο το δυνατόν περισσότερα, αφού συχνά η ιδιωτική ζωή πολιτικών προσώπων επηρεάζει και τον δημόσιο λόγο τους.

Στο βιβλίο περιγράφονται οι ιστορίες οκτώ ζευγαριών που επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση του ελληνικού κράτους.

Η Ελλάδα δεν είναι ΗΠΑ, όπου η ενασχόληση με την ιδιωτική ζωή των πολιτικών, πόσο μάλλον όταν εμπλέκεται με τη δημόσια λειτουργία τους, απασχολεί καθημερινά τις στήλες του έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου. Ειδικά κατά το παρελθόν, ένα πέπλο μυστηρίου κάλυπτε την προσωπική ζωή των δημοσίων προσώπων στη χώρα μας, αφήνοντας περιθώρια σε κάθε είδους εικασίες και ισχυρισμούς, ακόμη και τους πλέον παράλογους. Γι' αυτό και μελέτες όπως αυτή της Λένας Διβάνη είναι πολύτιμες, γιατί μας επιτρέπουν να γνωρίσουμε τη μικρή εικόνα, την πιο προσωπική των μεγάλων προσωπικοτήτων, κι έτσι να περιγράψουμε με μεγαλύτερη ασφάλεια τη μεγάλη εικόνα, αυτή που καθορίζει τις συλλογικές στάσεις και συμπεριφορές. Φτάνει να το κάνει κανείς με γνώση και εντιμότητα, με τρυφερότητα και σεβασμό, όπως η Λένα Διβάνη.

* Ο κ. Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης είναι καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, ΑΠΘ.

